

SIMON
ROZENDAAL

Nederland: een patiënt met automutilatie

Om heuglijke redenen was ik in Warschau. Vanuit mijn hotelkamer, met uitzicht op het Paleis van Cultuur en Wetenschap (de suikertaart die Stalin in 1955 aan Polen cadeau deed), zag ik stadsbussen af en aan rijden met daarop de leus *jestem ekologiczny*: ik ben ecologisch. Sommige elektrisch, andere op aardgas.

Wij wanen ons groen door van het gas af te gaan, de Polen door aan het gas te gaan. Zij hebben gelijk, niet wij. Aardgas dringt luchtvervuiling terug en levert een bijdrage aan de strijd tegen opwarming. Wordt Poolse steenkool vervangen door gas, dan verlaagt dat de Europese CO₂-emissie meer dan al die windmolenparken in de Noordzee. Aardgas is niet het probleem, het is een oplossing – zij het tijdelijk.

Aardgas heeft de helft van de CO₂-uitstoot van steenkool. Polen begrijpen dat, wij zijn misleid door het woord 'fossiel'. Fossiel is bah en dus willen we van aardgas af. Hoe dom dat is, merken we aan het stroomnet. Stopcontacten waar geen stroom uitkomt, auto's die je straks op bepaalde uren niet meer mag opladen.

Dat komt niet alleen doordat we gas vervangen door elektriciteit, maar het speelt wel een rol. Sinds 2020 hebben nieuwbouwhuizen geen gasaansluiting meer. Warmte komt van stadsverwarming (die voor bewoners veel duurder uitpakt dan gas, ontdekken ze nu) of een warmtepomp. Die laatste draait op elektriciteit. Of dat 's lands CO₂-uitstoot verlaagt, is de vraag (waar komt die extra stroom vandaan?), maar de consequentie is dat het stroomnet moet worden versterkt.

Natuurlijk moest dat toch al vanwege al die windmolenparken en zonneweides. Ook dat had anders gekund (Polen gaat zes grote en honderd kleine kerncentrales bouwen), maar Nederland heeft voor zon en wind gekozen en zit daar (nog even) aan vast. Maar #vangaslos is meer iets voor een latere fase van de energietransitie, en dus valt het te hopen dat een nieuw kabinet de beslissing teruggedraait dat nieuwbouw gasloos moet zijn.

De fossilofobie leidt er ook toe dat een van onze meest succesvolle sectoren naar de afgrond wordt geduwd. Klaas Knot, president van De Nederlandse Bank, vroeg zich in het tv-programma *Buitenhof* af of er nog wel plaats is voor de glastuinbouw en deelde de bedrijfstak in (*bien étonnés de se trouver ensemble*) bij de vleesverwerkende industrie en distributiecentra.

Dat moet een tijdelijke verstandsverbijstering van de heer Knot zijn geweest. De glastuinbouw is een kroonjuweel, uiterst innovatief, en de CO₂-uitstoot van een kilo kastomaten is vijftig keer zo laag als die van een kilo rundvlees. BBC-bioloog David Attenborough noemt onze glastuinbouw niet voor niets een duurzaam voorbeeld voor het voedsel van de toekomst.

Jawel, er komen Polen om de tomaten te plukken en jawel, er wordt nog wat 'fossiel' verstoekt. Maar dat gas wordt bij de glastuinbouw op de meest efficiënte manier verbrand, in een zogeheten wkk-installatie (warmtekracht-koppeling). Die genereert niet alleen warme lucht voor de kassen, maar ook stroom die helpt om het krakende en piepende stroomnet te stabiliseren.

De Volkskrant sprong, gifgroen als immer, in op de opmerking van Knot met een stevig stuk over 'sectoren waar Nederland "zonder kan"'. Eerder al constateerde klimaatonderzoeker Pieter Pauw (TU Eindhoven) dat in zijn wereld de vraag rondzingt 'of het niet beter is paprika's te importeren dan paprikaplukkers'. Frans Timmermans, leider van GroenLinks-PvdA, zegt nu in een lezing: 'Sectoren die maar een klein deel van onze economie uitmaken en sociaal en ecologisch zeer belastend zijn, zoals de intensieve veehouderij en de glastuinbouw, zullen moeten worden verkleind.'

In de psychiatrie bestaat het begrip 'automutilatie'. Jonge mensen (vaak meisjes) verwonden zichzelf, niet zelden met scheermesjes. In het classificatiesysteem DSM-5 (*Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*) wordt het gedefinieerd als 'zelfbeschadigingsstoornis'. Welnu, ook Nederland is ten prooi gevallen aan dit syndroom. Tata Steel moet weg, Chemours moet weg, de kunstmestindustrie moet weg, de veeteelt moet weg. Bouwen we een prachtig vliegveld in Lelystad, dan mag dat niet open. En nu moet de glastuinbouw weg.

Het land lijkt toe aan geestelijke hulp.

EW

Tata Steel moet weg, Chemours weg, Lelystad Airport weg, veeteelt weg, glastuinbouw weg